

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

11 iulie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Guzun Ion,
Judecători – Țurcan Anatolie, Talpă Boris, Eremciuc Ghenadie, Daguța Sergiu,

juducând fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Călugăreanu Vitalie, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 februarie 2022, în cauza penală în privința lui

Curmei Vasile xxxx

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 02.11.2020 – 21.01.2021;

Instanța de apel: 25.02.2021 – 08.02.2022;

Instanța de recurs: 28.07.2022 – 11.07.2023.

a c o n s t a t a t:

1. Prin sentința Judecătorei Strășeni, sediul Călărași din 21 ianuarie 2021, pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, în procedura prevăzută de art.364¹ Cod de procedură penală, Curmei Vasile a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 6 luni, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

În temeiul art.85 Cod penal, prin cumul de sentințe, s-a adăugat la pedeapsa aplicată prin noua sentință pedeapsa stabilită prin sentința Judecătorei Strășeni din 12 noiembrie 2018, prin care Curmei Vasile a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.27, 186 alin.(2) lit. c), 186 alin.(2) lit. c) Cod penal, la 3 ani închisoare, cu aplicarea art.90 Cod penal, stabilindu-i lui Curmei Vasile pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani 6 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat că Curmei Vasile la 19 iulie 2020, aproximativ ora 19:00-20:00, acționând intenționat, urmărind scopul sustragerii pe ascuns a bunurilor altei persoane, a pătruns într-un depozit (garaj) de pe teritoriul companiei „Asicon” SA, situat în or. Călărași str. Constructorilor nr. 6, administrată de către Discant Nicolae, de unde, în mod tainic, a însușit un set de

instrumente (chei tubulare) cu prețul de 5 636 lei și un polizor unghiular de model „Milwaukee” cu prețul de 2 005 lei, cauzând astfel părții vătămate daună materială considerabilă în sumă totală de 7 641 lei.

Acțiunile inculpatului Curmei Vasile au fost încadrate în baza art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal, furtul, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, săvârșit prin pătrundere în alt loc de depozitare, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

3. Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, avocatul Secui Silvia în numele inculpatului a declarat apel, prin care a solicitat casarea parțială a acesteia, cu adoptarea unei noi soluții prin care lui Curmei Vasile, să-i fie stabilită o pedeapsă mai blândă, sub formă de 150 ore muncă neremunerată în folosul comunității, pedeapsa care să fie executată separat de pedeapsa aplicată prin sentința Judecătorei Strășeni din 12 noiembrie 2018.

În motivarea apelului a invocat dezacordul cu modalitatea de individualizare a pedepsei penale înfăptuită de către prima instanță, pe care o consideră prea aspră, ținând cont de faptul că inculpatul a recunoscut vina, s-a căit sincer de cele comise, a înaintat cerere de examinare a cauzei penale în baza art.364¹ Cod de procedură penală, astfel că la stabilirea pedepsei, prima instanță nu a acordat deplină eficiență principiilor de aplicare a pedepsei, prevăzute de art.61 Cod penal, din care motiv consideră că urmează să-i fie aplicată o pedeapsă mai blândă.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 februarie 2022, a fost admis apelul declarat, casată parțial sentința, inclusiv din oficiu, în temeiul art.409 alin.(2) Cod de procedură penală, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care:

Procesul penal în privința lui Curmei Vasile xxxx pornit în baza art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal a fost încetat în baza Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021.

A fost desființată dispoziția cu privire la aplicarea prevederilor art.85 Cod penal urmând ca sentința Judecătorei Strășeni din 12 noiembrie 2018, prin care Curmei Vasile a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute în baza art.art.27, 186 alin.(2) lit. c), 186 alin.(2) lit. c) Cod penal, cu aplicarea pedepsei sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani, cu suspendarea executării pedepsei în baza art.90 Cod penal, urmează să fie executată separat.

În rest, dispozițiile sentinței au fost menținute.

4.1. În motivarea soluției pronunțate instanța de apel a menționat, că prima instanță a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar tuturor în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului Curmei Vasile în baza art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal, furtul, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, săvârșit prin pătrundere în alt loc de depozitare, cu cauzarea de daune în proporții considerabile, calificarea faptei fiind corectă.

Instanța de apel a menționat că, în ședința instanței a parvenit o cerere de la inculpatul Curmei Vasile, prin care ultimul și-a exprimat acordul privind aplicarea în privința sa a Legii privind amnistia și a solicitat încetarea procesului penal în baza Legii cu privire la amnistie, cererea fiind susținută și de avocatul acestuia.

A remarcat că, în conformitate cu prevederile art.107 alin.(1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

Instanța de apel a mai remarcat că, potrivit art.2 alin.(1) din Legea nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr.985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de urmărire penală sau la cea de judecare a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.

Potrivit art.2 alin.(3) al Legii menționate - încetarea procesului penal conform alin.(1) și (2) are loc cu acordul scris al persoanei bănuite, învinuite sau inculpate.

Pentru infracțiunea prevăzută de art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal, săvârșită de către inculpatul Curmei Vasile, legislația prevede o pedeapsă maximă sub formă de închisoare pe un termen de până la 4 ani.

În continuare instanța de apel a reiterat că, art.1 din Legea nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova expres stabilește că prezenta lege se aplică condiționat și exclusiv persoanelor bănuite, învinuite și inculpate, precum și persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă și sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art.art.2–5, 7, 8.

Astfel, ținând cont de prevederile enunțate, instanța de apel a considerat că, inculpatul Curmei Vasile cade sub incidența prevederilor Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr.243 din 24 decembrie 2021, iar în privința acestuia urmează a fi încetat procesul penal.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procuror, prin care, invocă prevederile art.427 alin.(1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare într-un alt complet de judecată.

În dezvoltarea argumentelor recursului, susține că deciziei instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, în partea încetării procesului penal în privința lui Curmei Vasile conform actului de amnistie.

Potrivit art.107 alin.(1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

A subliniat că, luând în considerație, că o hotărâre judecătorească de aplicare a amnistiei nu constituie temei de reabilitare a persoanei (art.art.285 alin.(2) și 274 pct. 4) Cod de procedură penală), amnistia poate fi aplicată doar după cercetarea

tuturor probelor și stabilirea vinovăției persoanei în comiterea infracțiunii incriminate, în ordinea art.389 alin.(4) pct. 2) Cod de procedură penală, pe caz urmând a fi adoptată o hotărâre de condamnare cu liberarea, reducerea ori comutarea pedepselor penale.

Adică, instanța de apel corect a concluzionat faptul că inculpatul Curmei Vasile cade sub incidența Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia, corect a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal, însă greșit a încetat procesul penal cu liberarea acestuia de răspundere penală. Prin urmare, instanța de apel, greșit a aplicat normele de procedură penală, ce prevăd aplicarea amnistie.

6. Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta urmează a fi admis, din considerentele ce succed.

În conformitate cu art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum rezultă din conținutul recursului declarat, recurentul critică decizia instanței de apel din punct de vedere al prezenței temeiului de casare prevăzut de art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit cărora hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, în cazurile când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

În acest context instanța de recurs menționează că, obiect de examinare a instanței de recurs îl reprezintă chestiunea privind aplicarea Legii nr.243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiurilor de casare nominalizate, Colegiul penal lărgit constată că criticile aduse de către titularul cererii de recurs și-au găsit confirmare în speța dedusă judecătii, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată.

Mai mult, Colegiul penal lărgit reține și faptul că, din raportarea jurisprudenței naționale la cea a CtEDO rezultă că în cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile ce urmează să le soluționeze instanța de apel, hotărârea acesteia urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, or eroarea de drept admisă în cadrul unei proceduri precedente, afectează echitatea procedurii și instanțele de recurs sunt obligate de a rectifica eroarea de procedură admisă de instanțele ierarhic inferioare, în caz contrar, art.6 CEDO este încălcat (hotărârea CEDO Leoni versus Italia).

Astfel, la întocmirea unei hotărâri, instanța trebuie să îndeplinească cerințele art.394 Cod de procedură penală și să soluționeze toate chestiunile prevăzute în art.385 și 397 Cod de procedură penală.

Potrivit art.384 alin.(3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată, iar conținutul ei se expune în mod

consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea.

Totodată, potrivit art.417 alin.(1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă printre altele și motivele adoptării soluției date.

La caz, prima instanță a examinat învinuirea adusă în fond și a adoptat soluția de condamnare a lui Curmei Vasile în baza art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal, la 6 luni închisoare, iar în temeiul art.85 Cod penal, prin cumul de sentințe, s-a adăugat la pedeapsa aplicată prin noua sentință pedeapsa stabilită prin sentința Judecătorei Strășeni din 12 noiembrie 2018, prin care Curmei Vasile a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.art.27, 186 alin.(2) lit. c), 186 alin.(2) lit. c) Cod penal, la 3 ani închisoare, cu aplicarea art.90 Cod penal, stabilindu-i lui Curmei Vasile pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani 6 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Criticând sentința pentru netemeinicie, apel a declarat avocatul Secui Silvia în numele inculpatului, care a solicitat casarea acesteia, iar în ședința de judecată a instanței de apel, inculpatul Curmei Vasile cu avocatul acestuia, Secui Silvia au solicitat aplicarea față de inculpat a Legii nr.243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Instanța de apel expunându-se asupra solicitării inculpatului și avocatului acestuia a conchis că starea de fapt concordă cu cea de drept, Curmei Vasile fiind recunoscut vinovat în baza art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal și a decis că *„Procesul penal în privința lui Curmei Vasile pornit în baza art.186 alin.(2) lit. c) și d) Cod penal se încetează în baza Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr.243 din 24.12.2021.*

Se desființează dispoziția cu privire la aplicarea prevederilor art.85 Cod penal urmând ca sentința Judecătorei Strășeni nr.1-212/2018 din 12 noiembrie 2018, prin care Curmei Vasile a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute la art.art.27, 186 alin.(2) lit. c) Cod penal și comiterea infracțiunii prevăzute la art.186 alin.(2) lit. c) Cod penal, cu aplicarea pedepsei de 3 ani închisoare cu suspendarea executării pedepsei în baza art.90 Cod penal, să fie executată separat. În rest, sentința Judecătorei Strășeni (sediul Călărași) din 21 ianuarie 2021 se menține”.

Cu toate că, în descriptivul deciziei, instanța de apel, nu face referire la prevederile art.389 alin.(4) pct. 2) Cod de procedură penală, care prevede că sentința de condamnare se adoptă cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de la executarea ei în cazul amnistiei, conform art.107 Cod penal și în cazurile prevăzute de art.89 alin.(2) lit. a), b), c), e), f) și g) din Codul penal, în dispozitiv a pronunțat soluția de încetare a procesului penal în privința lui Curmei Vasile recunoscut vinovat în baza art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal și în baza Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr.243 din 24.12.2021.

Colegiul penal lărgit găsește necesar a puncta că, această statuare a instanței de apel contravine normelor penale și celor de procedură penală precum și practicii

judiciare constante, or, chiar dacă se constată că sentința de condamnare este întemeiată (partea descriptivă a hotărârii), se conchide că procesele penale urmează a fi încetate (partea dispozitivă).

În corespundere cu art.107 alin.(1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

Astfel, ținând cont de faptul că solicitarea de aplicare a actului de amnistie a intervenit la faza de judecare a apelului, instanța urma să adopte și pronunțe o hotărâre în conformitate cu prevederile art.389 alin.(4) pct. 2) Cod de procedură penală, potrivit cărora se adoptă o sentință de condamnare cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art.107 Cod penal, deoarece adoptarea unei sentințe de încetare a procesului penal conform art.391 Cod de procedură penală, este posibilă doar la faza punerii pe rol a cauzei (art.345 Cod de procedură penală coroborat cu art.350 Cod de procedură penală), în celelalte cazuri, hotărârea se adoptă în baza art.389-390 Cod de procedură penală.

Tot aici se menționează că, legiuitorul în prevederile art.391 Cod de procedură penală (sentința de încetare a procesului penal), nu a statuat că, după ce procedura continuă în mod obișnuit și instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului, ea va adopta o sentință de încetare a procesului penal în cazul aplicării actului amnistiei, ca de altfel și al prescripției.

Or, aceste două cazuri de nereabilitare a persoanei, spre deosebire de celelalte situații similare, regăsite în art.391 Cod de procedură penală, sunt soluționate, după faza ședinței preliminare (art.332 alin.(5), 384 Cod de procedură penală), doar în cadrul adoptării unei sentințe sau deciziei (instanței de apel) de condamnare, în virtutea esenței sale procedurale și a specificului de a hotărî asupra învinuirii formulate inculpatului în condițiile prevăzute la art.389, 394 alin.(1) și (2) și 395 Cod de procedură penală, spre deosebire de cele prevăzute în art.394 alin.(4) și 396 Cod de procedură penală, adică cele proprii unei sentințe de încetare.

Mai mult, prevederile de drept enunțate nu sunt declarate neconstituționale și nici nu contravin reglementărilor internaționale, pentru a fi exceptate și omise, deci urmează a fi aplicate întocmai (art.1 alin.(1), art.7 alin.(1) – (8) Cod de procedură penală).

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prevăzute în art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art.436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe corespunzător și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie și nemijlocit de motivele casării acesteia, să înlătore omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art.417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Călugăreanu Vitalie, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 februarie 2022, în cauza penală în privința lui *Curmei Vasile xxx*, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, într-un alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la 14 septembrie 2023.

Președinte

Guzun Ion

Judecători

Țurcan Anatolie

Talpă Boris

Eremciuc Ghenadie

Daguța Sergiu

Notă: Din motivul imposibilității semnării deciziei motivate de către judecătorul Guzun Ion, din cauza demisiei lui din funcție de la 25 august 2023, prezenta decizie motivată este semnată de către Președintele interimar al Curții Supreme de Justiție, judecătorul Puica Viorica, în conformitate cu prevederile art.339 alin.(8) Cod de procedură penală.